

JEOTERMAL KAYNAKLI BÖLGESEL ISITMA SİSTEMİ BALÇOVA-NARLIDERE ÖRNEĞİ

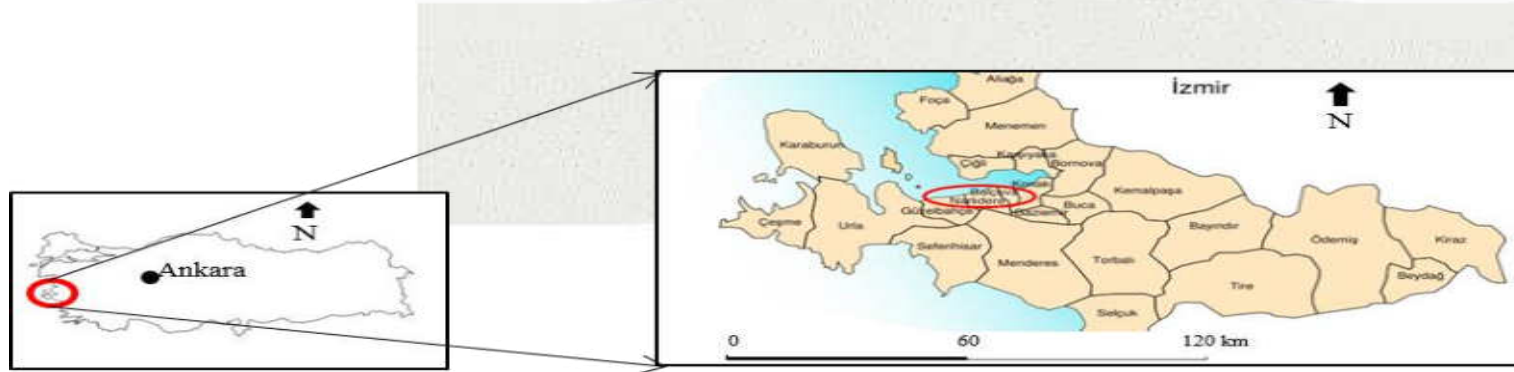
NİSAN 2019

BALÇOVA – NARLIDERE BÖLGESEL JEOTERMAL ISITMA SİSTEMİ

ÖZET:

İzmir Jeotermal'in ısıtma hizmeti sunduğu yerleşim yerleri;

- Balçova ısıtılan alan: **%85** konut alanı
- Narlıdere ısıtılan alan: **%15** konut alanı
- Yararlanan toplam nüfus (yaklaşık): **83.000 kişi**
- Toplam: Yaklaşık **3.750.000m²** kapalı alan (Fiili **37.500KE**)
- Toplam Kapasite: **173mWt**

TARİHÇE

- ❖ Sıcak su kaynaklarının ismi Miken kralı, AGAMEMNON'dan gelmektedir.

- ❖ Bu saha yüzyıllardır tedavi merkezi olarak kullanılmıştır.

Aralık 2018 TÜRKİYE JEOTERMAL ENERJİ BÖLGESEL ISITMA TABLOSU

Şehir	Merkez/İsim	Üretim Miktarı m ³ /saat	Sıcaklık C°	Teorik Kapasite		Fiili Kapasite	
				Konut Eşdeğeri	%	Konut Eşdeğeri	%
Afyon	Merkez (Afjet)	1500	95	30.000	18	25.256	21
Afyon	Sandıklı (Sanjet)	1440	80	18.000	11	15.700	13
Ağrı	Diyadin	180	78-82-85	2.000	1	540	0
Ankara	Kızılcahamam	63	75	3.000	2	2.400	2
Balıkesir	Gönen	?	60-70	2.500	2	2.500	2
Balıkesir	Edremit	1440	58	7.500	5	5.200	4
Balıkesir	Bigadiç	54	98	3.000	2	3.000	2
Bursa	Merkez	1080	88	5.400	3	350	0
Denizli	Sarayköy	260	145	5.000	3	2.200	2
İzmir	Balçova-Narlıdere	2020	90-144	50.500	31	37.305	31
İzmir	Bergama	180	65	850	1	400	0
İzmir	Dikili	200	80	2.500	2	1.500	1
İzmir	Çeşme	49	57				
Kırşehir		983	55	1.800	1	1.800	1
Kütahya	Simav	828	130-150	15.000	9	14.000	12
Manisa	Salihli	540	88	12.000	7	8.000	7
Nevşehir	Kozaklı	?	94	3.500	2	1.300	1
Yozgat	Sarıkaya	180	57	2000	1	0	0
Yozgat	Yerköy	648	65	1.000	1	250	0
			TOPLAM	165.550	100	121.701	100

İZMİR JEOTERMAL ENERJİ SAN. VE TİC. A.Ş. PAY SAHİPLERİ

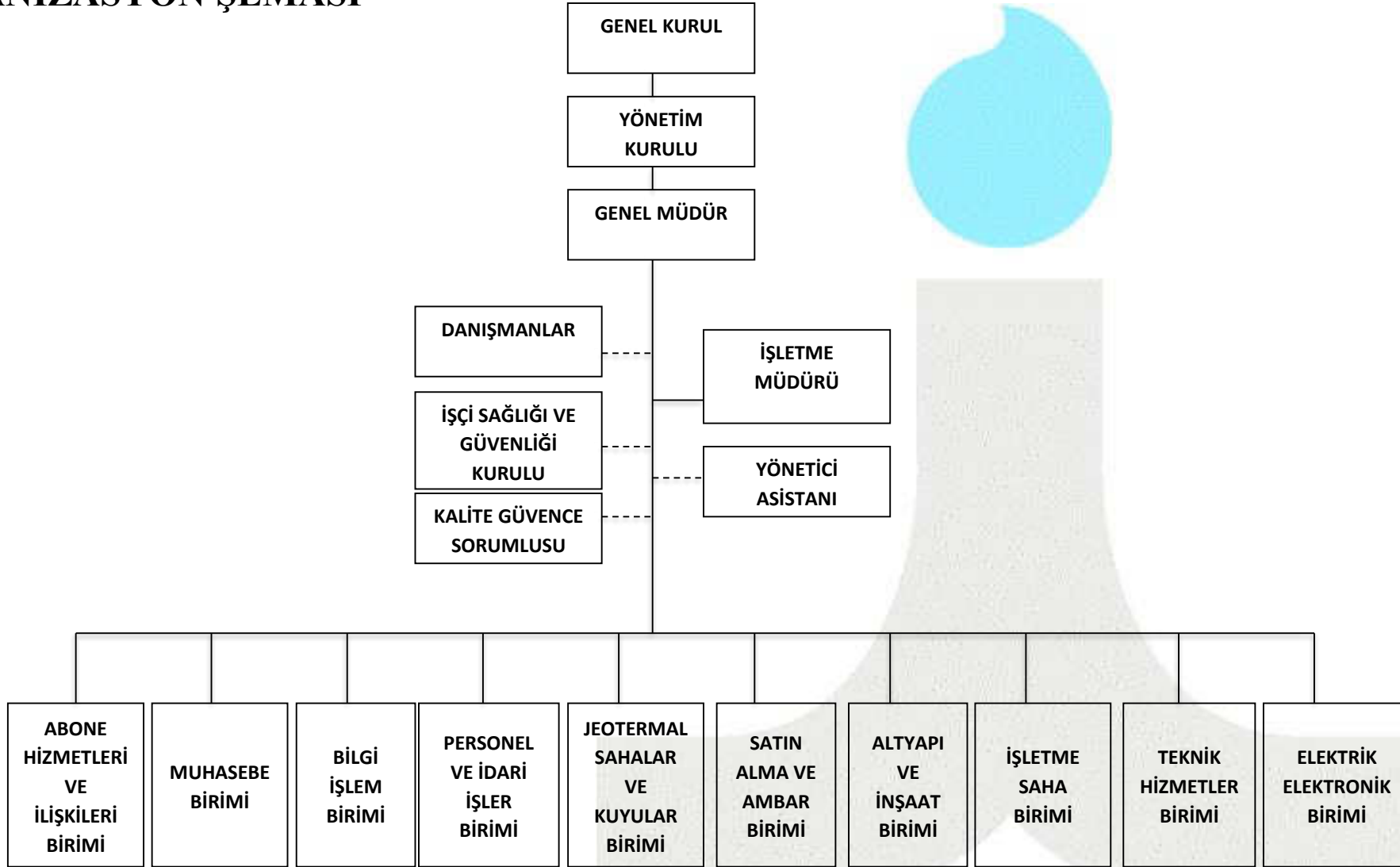

İzmir Büyükşehir Belediyesi
(%50)

İzmir Valiliği
(%50)

ORGANİZASYON ŞEMASI

Not: Toplam Personel Sayısı **60** kişidir.

İZMİR JEOTERMAL ENERJİ SAN. VE TİC. A.Ş. KRONOLOJİK GELİŞİMİ

- **1963:** Balçova’da ilk jeotermal sondajın **MTA** tarafından açılması,
- **1983:** Balçova Termal Tesislerinin kuyu içi eşanjörlü sistem ile ısıtılması,
- **1996:** **İzmir Balçova Merkezi Isıtma Sisteminin** işletmeye alınması (Yap-İşlet-Devret modeline benzer şekilde),
- **2000:** **Balçova Jeotermal Ltd.** şirketinin kurulması,
- **2005:** **İzmir Jeotermal Enerji San. ve Tic. A.Ş.**’nin kurulması,
- **2006:** İlk defa ısı sayacı (**kalorimetre**) kullanımına başlanması,
- **2012:** **5627** sayılı Enerji Verimliliği Kanunu kapsamında tüm abonelikler **kalorimetre** kullanımına geçirilmiştir.
- **"Yetkilendirilmiş Ölçüm Şirketi ve Bölgesel Isı Dağıtım ve Satış Şirketi"** olarak belgelendirilmiştir. İlk kamu şirkettir.
- **2013:** İlgili güncel mevzuata her konuda uygunluk sağlanmıştır.
- **2017:** Enerji Verimliliği Kapsamında yeni hizmet binamızda **1870m² kapalı alan ısıtma ve soğutması** jeotermal enerjiden sağlanmaktadır. **Soğutma uygulaması ülkemizde ilktir.**
- **2018:** Fiili kapasite **37.500KE**, kurulu kapasite yaklaşık **50.500KE**’dir.

BİNA ALTI MEKANİK TESİSATI

İZMİR JEOTERMAL ENERJİ SAN. VE TİC. A.Ş. KRONOLOJİK GELİŞİMİ

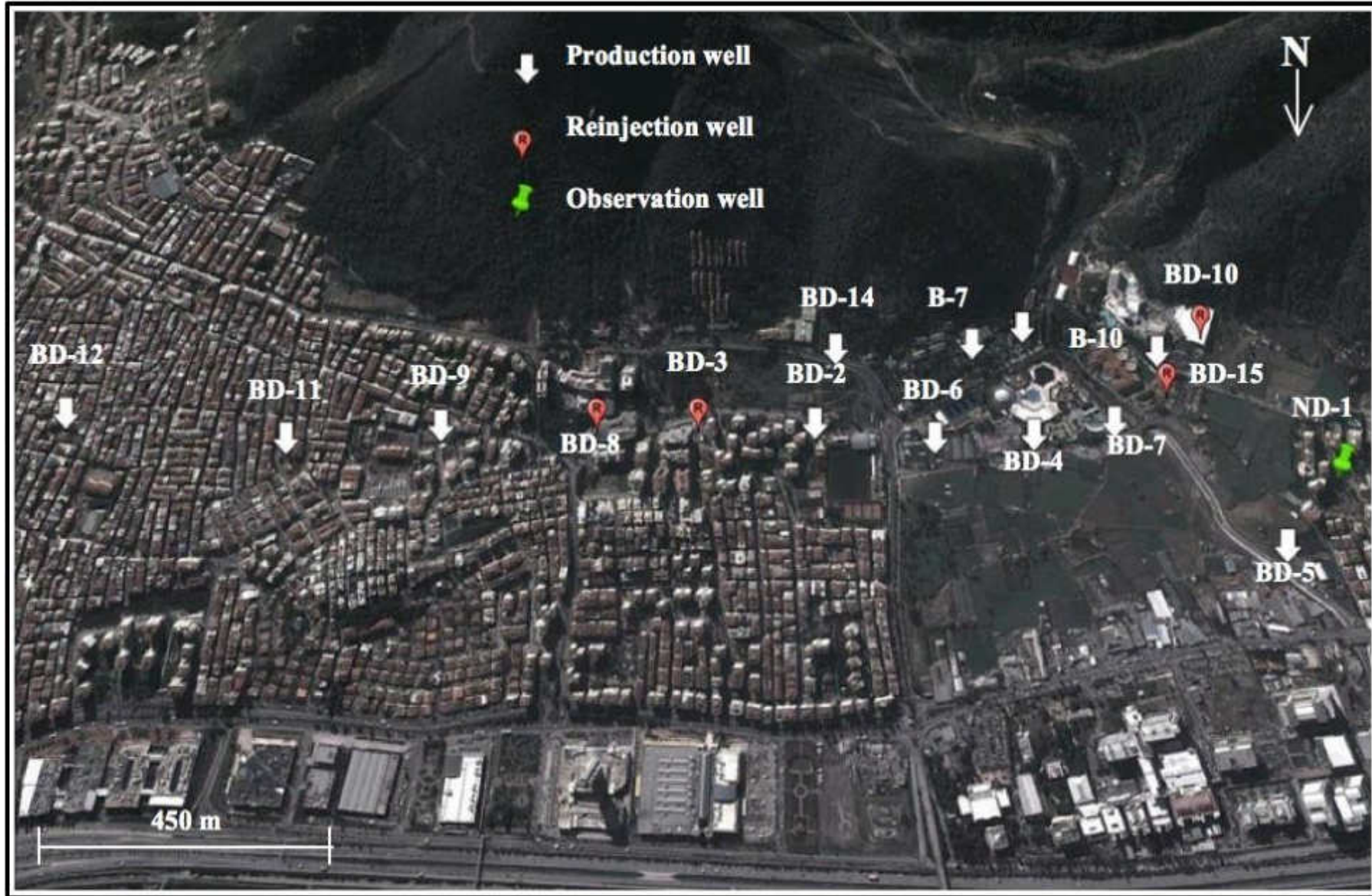
- **1996 – 2000:** Kuruluş
- **2000 – 2005:** Kuruluş + Tesisleşme
- **2005 – 2010:** Yaygınlaşma, İyileştirme
- **2010 – 2018:** İyileştirme, Kurumsallaşma, Verimlilik

- ✓ Jeotermal bölge ısıtma sistemlerinde, sisteminin çalışmasında önemli bir ekipman olan bina altı debi kontrol vanalarının doğru olarak çalışması, enerji verimliliği açısından önemlidir.
- ✓ İzmir Jeotermal A.Ş. sisteminin kurulduğu 1996 yılından bu yana kendinden tahrikli debi kontrol vanalarını kullanmaktadır. 2014 yılından itibaren daha verimli çalışabilen hassas kontrol imkanına sahip debi kontrol çözümleri konusunda araştırmalar yapılmıştır.
- ✓ İlk olarak 2015 yılında 24 adet deneme amaçlı elektronik kontrollü motorlu debi kontrol vanası saha testine alınmış ve pik kullanım dönemlerinde enerji tasarrufunda %15'e varan olumlu sonuçlar gözlenmiştir.
- ✓ Bu nedenle 2016 yılında İZKA projesi kapsamında 428 adet motorlu vana sahada devreye alınıp, performans değerlendirilmeleri yapılmıştır. Sistem genelinde önümüzdeki yıllarda uygulamanın yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

KAPASİTE KULLANIMININ MEVCUT DURUMU

- İJT Bölgesel ısıtma sisteminin fiili kapasitesi yaklaşık **37.500KE**, sektöründe en büyük firmadır. Kurulu kapasite **50.500KE**.
- Isıtma için İzmir ilindeki en düşük enerji birim fiyatı uygulanmaktadır (**9,97krş/kWh KDV Dahil**).
- Yaklaşık **24.000** fiili abone.
- Diğer kullanım alanları: Tarımsal amaçlı (sera), turistik tesislerde spa.

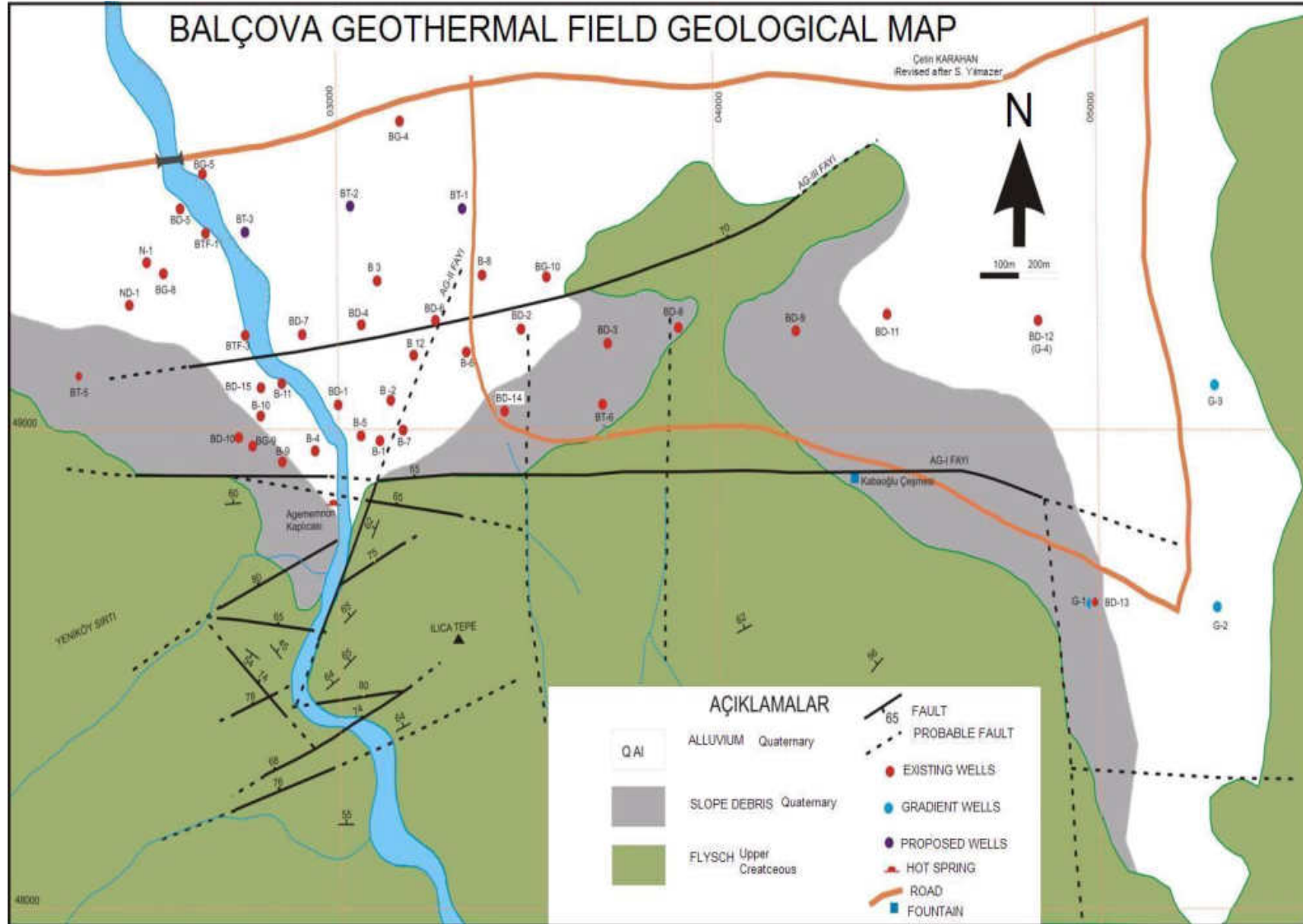
KUYU LOKASYONLARI

ISITMA SİSTEMİ – MERKEZİ ISITMA SİSTEMİ BÖLGELERİ

KUYU KONUMLARI

BALÇOVA- NARLIDERE JEOTERMAL SAHASINDAKİ ÜRETİM KUYULARI (2019 YILI)

No	Üretim Kuyusu	Açılma Yılı	Kuyu Derinliği (m)	Sıcaklık (°C)	Maks.Debi (m³/saat)	Kapasite (mWt)	Kuyu Tipi
1	B-1A	2019	125	102	150	7	Sığ
2	B-4A	2019	125	98	105	5	Sığ
3	B-5A	2018	125	96	150	6	Sığ
4	B-7A	2018	125	98	145	6	Sığ
5	B-10A	2013	100	100	170	8	Sığ
6	BD4A	2013	624	133	330	28	Derin
7	BD-5	1999	1100	118	100	7	Derin
8	BD-6A	2013	565	127	350	27	Derin
9	BD-7A	2015	700	120	150	10	Derin
10	BD-9	2003	772	134	360	31	Derin
11	BD-11	2006	716	141	150	14	Derin
12	BD-12	2006	830	140	150	14	Derin
13	BD-14	2007	716	118	125	8	Derin
TOPLAM					2.435	173	

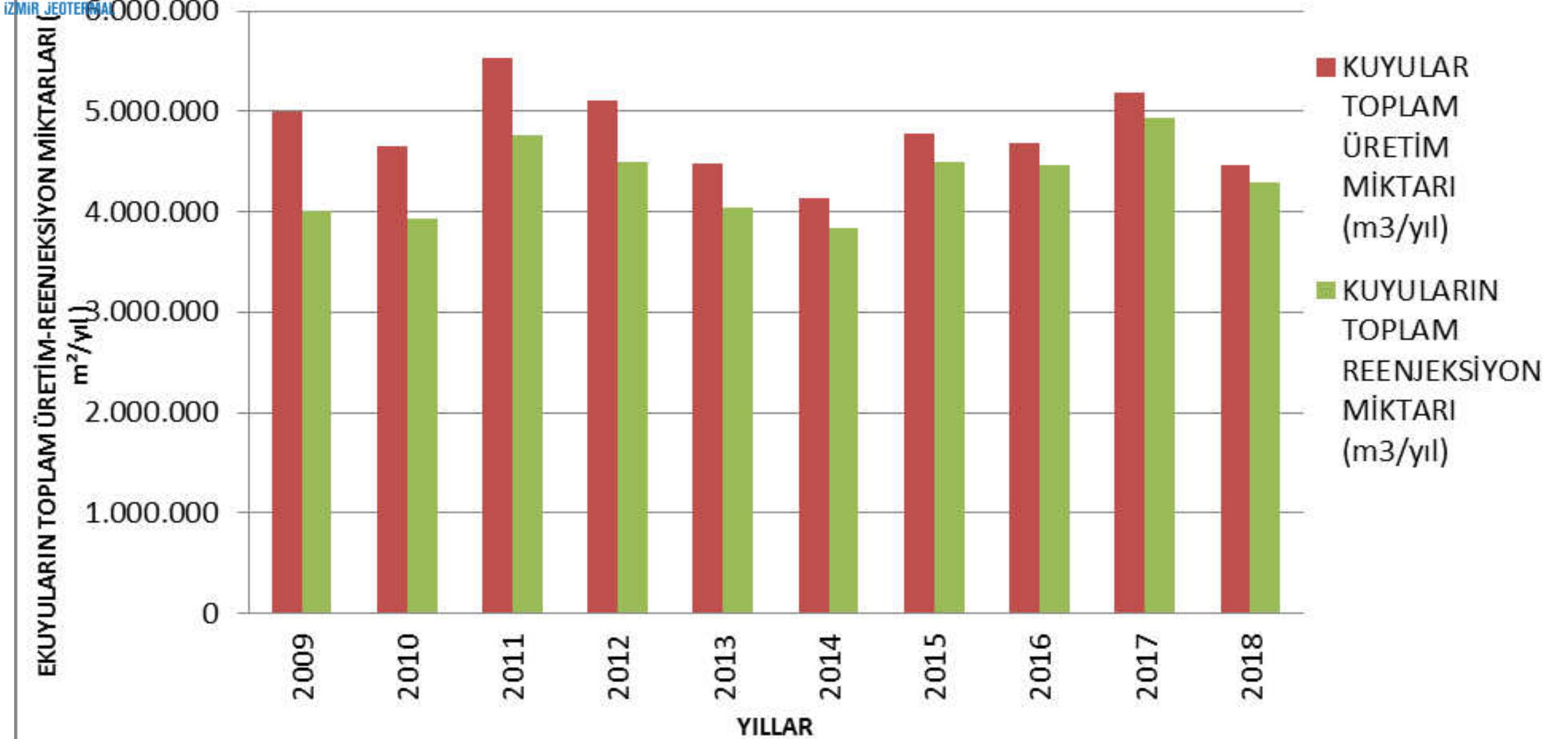
- ✓ Tabloda görülen 13 adet üretim kuyularının pik kapasitelerine göre brüt ısıtma kapasitesi gösterilmiştir.
- ✓ Kuyuların hepsi eş zamanlı çalışırsa teorik olarak sahadan 2435 m³/saat su üretimi elde etmek mümkündür.
- ✓ B olarak ifade edilen kuyular sıg, BD ile ifade edilenler ise derin kuyuları, A ile gösterilenler yenilenmiş kuyuları temsil etmektedir.
- ✓ Maksimum fiili üretim 07.01.2017 tarihinde yaklaşık 2020 m³/saat olarak gerçekleşmiştir. Reenjeksiyon sıcaklığı 60 °C olarak uygulanmaktadır.

BALÇOVA- NARLIDERE JEOTERMAL SAHASINDAKİ REENJEKSİYON KUYULARI (2019 YILI)

NO	REENJEKSİYON KUYUSU	AÇILMA YILI	KUYU DERİNLİĞİ (M)	SICAKLIK (°C)	MAKS.DEBİ (m³/SAAT)	KUYU TİPİ	REENJEKSİYON
1	BD-3	1996	750	55-60	200	Derin	Doğal/Pompalı Reenj.
2	BD-8	2002	629	55-60	950	Derin	Doğal Reenjeksiyon
3	BD-10	2004	750	55-60	95	Derin	Doğal/Pompalı Reenj.
4	BD-15	2007	472	55-60	300	Derin	Doğal/Pompalı Reenj.
5	BT-1	2013	765	55-60	750	Derin	Doğal/Pompalı Reenj.
TOPLAM					2.295		

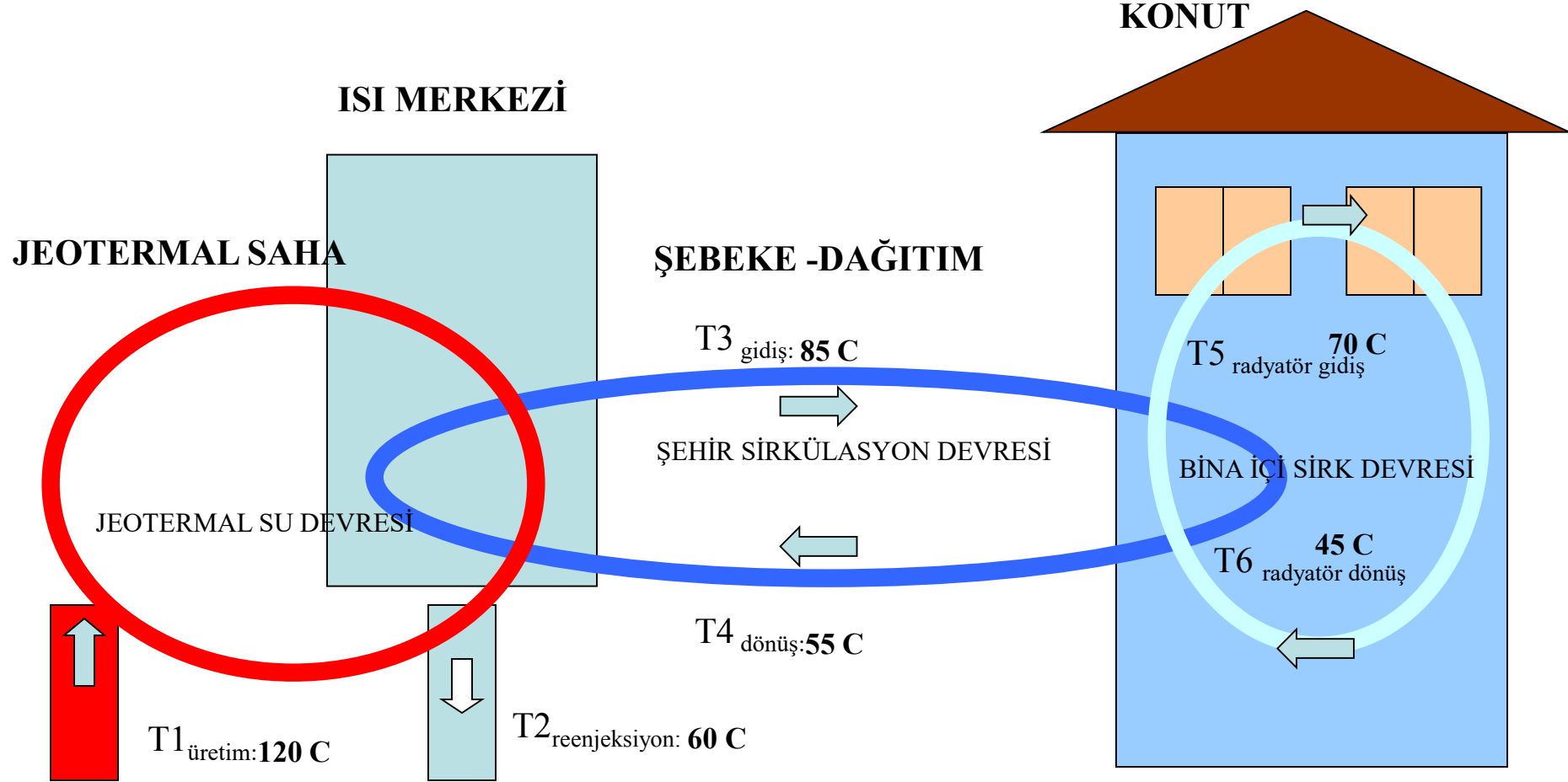
Not: Termal tedavi amaçlı kullanılan jeotermal akışkan dışında, üretilen tüm jeotermal akışkan enerjisi alındıktan sonra reenjekte edilmektedir. Balçova- Narlıdere Jeotermal sahası özelinde reenjeksiyon uygulaması tam anlamıyla yapıldığı için çevresel açıdan önemli bir sorun görülmemektedir.

KUYULARIN TOPLAM ÜRETİM-REENJEKSİYON MİKTARLARI (m³/yıl)

İŞLETME İSTATİSTİKSEL VERİLER					
Yıl	2014	2015	2016	2017	2018
Harcanan Toplam Elektrik Enerjisi (kWh)	3.635.945	5.689.614	5.796.387	5.875.420	4.031.353
Tüketilen Toplam Tatlı Su Miktarı (m³)	4.328	8.091	7.755	6.889	4.153
Kuyular Üretim Miktarı (m³)	4.130.457	4.771.048	4.690.298	5.186.799	4.464.591
Kuyular Üretilen Isı Miktarı (mWt)	296.945	342.057	327.190	344.223	302.818
Reenjeksiyon Miktarı (m³)	3.843.206	4.499.099	4.456.163	4.937.760	4.288.500
Reenjeksiyon Yüzdesi %	93,0	94,3	95,0	95,2	96,1
Toplam KE Ortalama	32.685	33.666	34.603	35.574	36.885
Kasım – Nisan Arası Dış Hava Sıcaklığı Ortalaması C°	11,3	10,0	10,9	12,3	13,6
Birim Üretilen Isı Enerjisi İçin Tüketilen Elektrik Enerjisi-Spesifik Enerji (kWhe/mWht)	12,2	16,6	17,7	17,07	13,31

BÖLGE ISITMA SİSTEMİ BASİT AKIM ŞEMASI

TESİSLER VE KURUMSAL ABONELER

TESİSLER

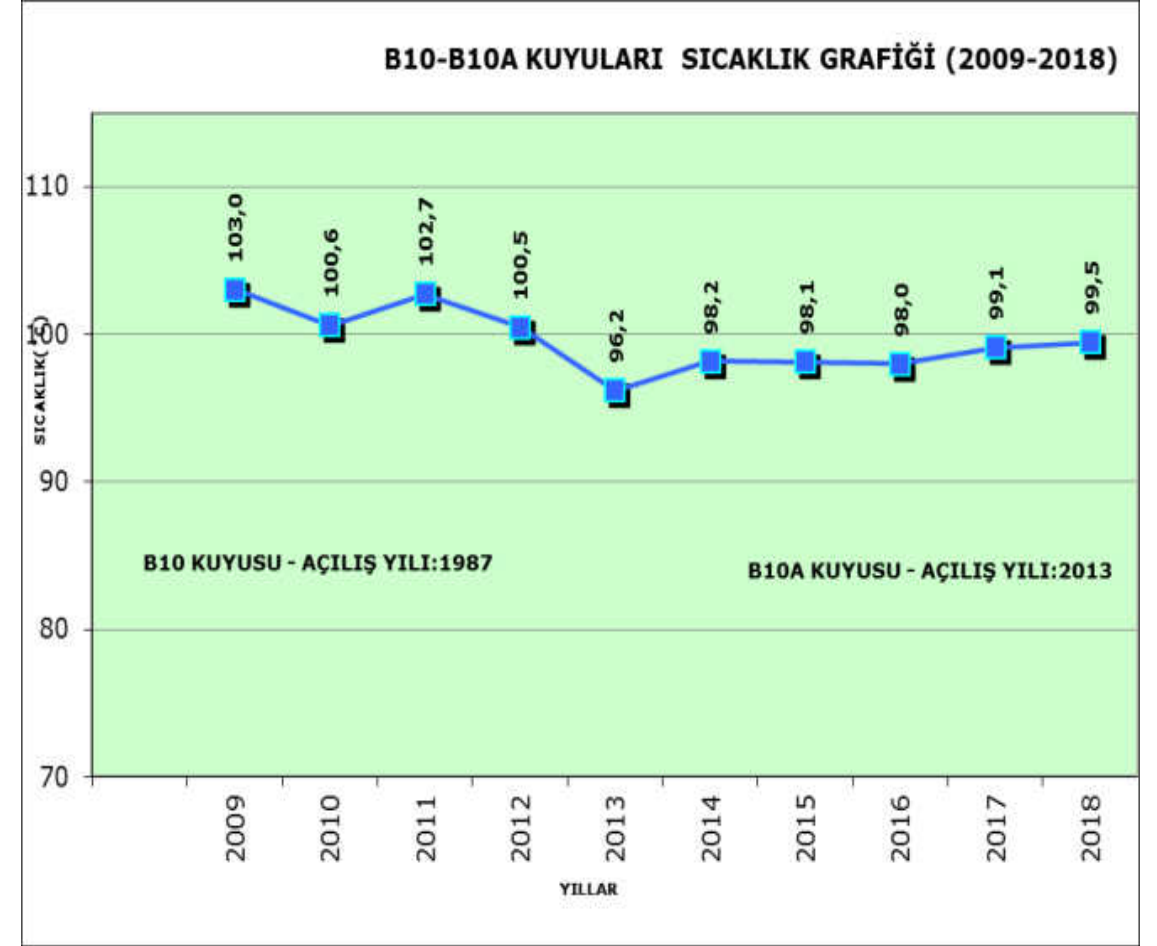
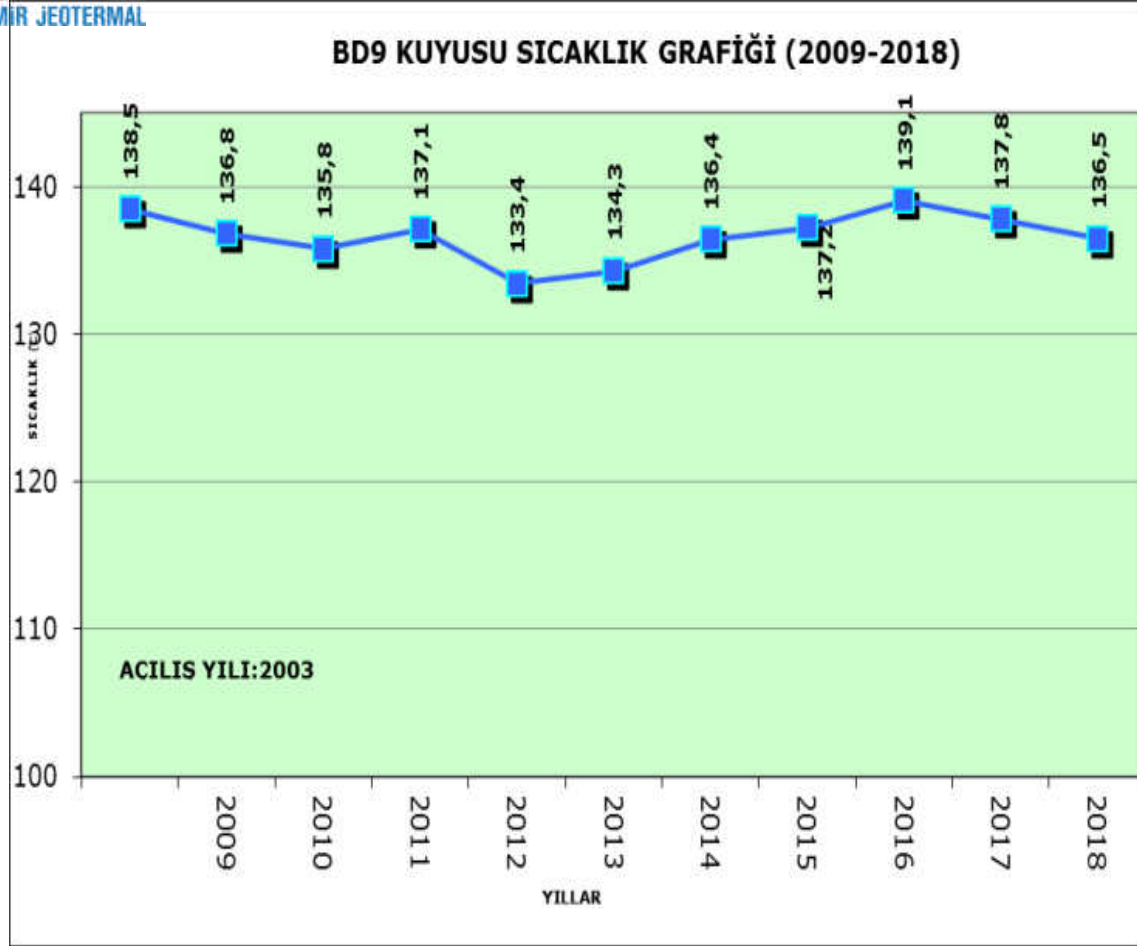
- 13 Isı Merkezi
- 2 Pompa İstasyonu
- 2 Yeraltı Isı Merkezi
- 13 Üretim Kuyusu
- 5 Reenjeksiyon Kuyusu
- 5 Gözlem Kuyusu
- Yaklaşık toplam 450 km boru sistemi

KURUMSAL ABONELER

- 1 Hastane
- 2 Fakülte
- 1 Üniversite
- 1 Alışveriş Merkezi& Otel
- 2 Yurt (Devlet ve Vakıf)
- 2 Termal Otel
- 2 Sera (7600 m²)
- 24.000 Abone (37.500 KE)

Tüm bu tesislere ilaveten Teleferik Isı Merkezinin içine 10MW büyüklüğünde doğalgaz kazan sistemi esaslı destek sistemi imal edilmiştir. Olağandışı problemler göz önüne alınmıştır (büyük ölçekli kuyu arızaları, pompa arızaları)

Üretim Kuyularının Yıllara Bağlı Olarak Sıcaklık ve Seviye Değişimleri

Balçova- Narlıdere Jeotermal sahası özelinde monitoring uygulaması büyük ölçüde yapılmaktadır. Uzun yıllar yapılan saha gözlemlerine göre kuyulardaki su seviyelerinin kararlı bir davranış gösterdiği, olumsuz bir sapma gözlenmediği söylenebilir. Rezervuar basıncında kayda değer bir düşümün yaşanmadığını ve basınç-sıcaklık değerlerinin stabil olduğunu göstermektedir.

ENERJİ BİRİM FİYAT KİYASLAMASI NİSAN 2019

Isınma Şekli	Nisan 2019 Yakıt Birim Fiyatları KDV dahil	TL/Yıl	En Ucuz Yakıtı Göre Yakıt Maliyeti İndeksi Δ (%)
	Krş(TL)/1000 kcal		
Jeotermal Enerji (Kalorimetre esaslı abonelik)	11,7	937	----
İzmir Gaz (8250 kcal/m ² ve 107 % yanma verimliliği)	15,6	1.245	33
İstanbul İgdaş (8250 kcal/m ² ve 107 % yanma verimliliği)	17,6	1.411	51
Ankara Başkentgaz (8250 kcal/m ² ve 107 % yanma verimliliği)	18,6	1.491	59
Kömür (Sibirya kömürü)	36,0	2.884	208
Fuel Oil No:4	55,9	4.476	378
Elektrik (Konut tarifiesi)	66,9	5.351	471
LPG (Dökme)	71,8	5.742	513
Motorin (VP Diesel)	81,6	6.528	597

Yukarıdaki hesaplar 100m² kapalı alan ısıtması için 8 milyon kcal/yıl ısı tüketimine göre hesaplanmıştır. Birim fiyatlar Nisan 2019 tarihine göre değerlendirilmiştir.

Δ : Her bir enerji türünün jeotermal enerji ile kıyaslanması (sayaç esaslı) (Fiyatlara KDV dahildir) İJT’de son beş yıllık (2014-2018) gerçekleşen ısı tüketimi yaklaşık 8,05 milyon kcal/yıldır.

UZAKTAN KONTROL VE OTOMASYON SİSTEMİ

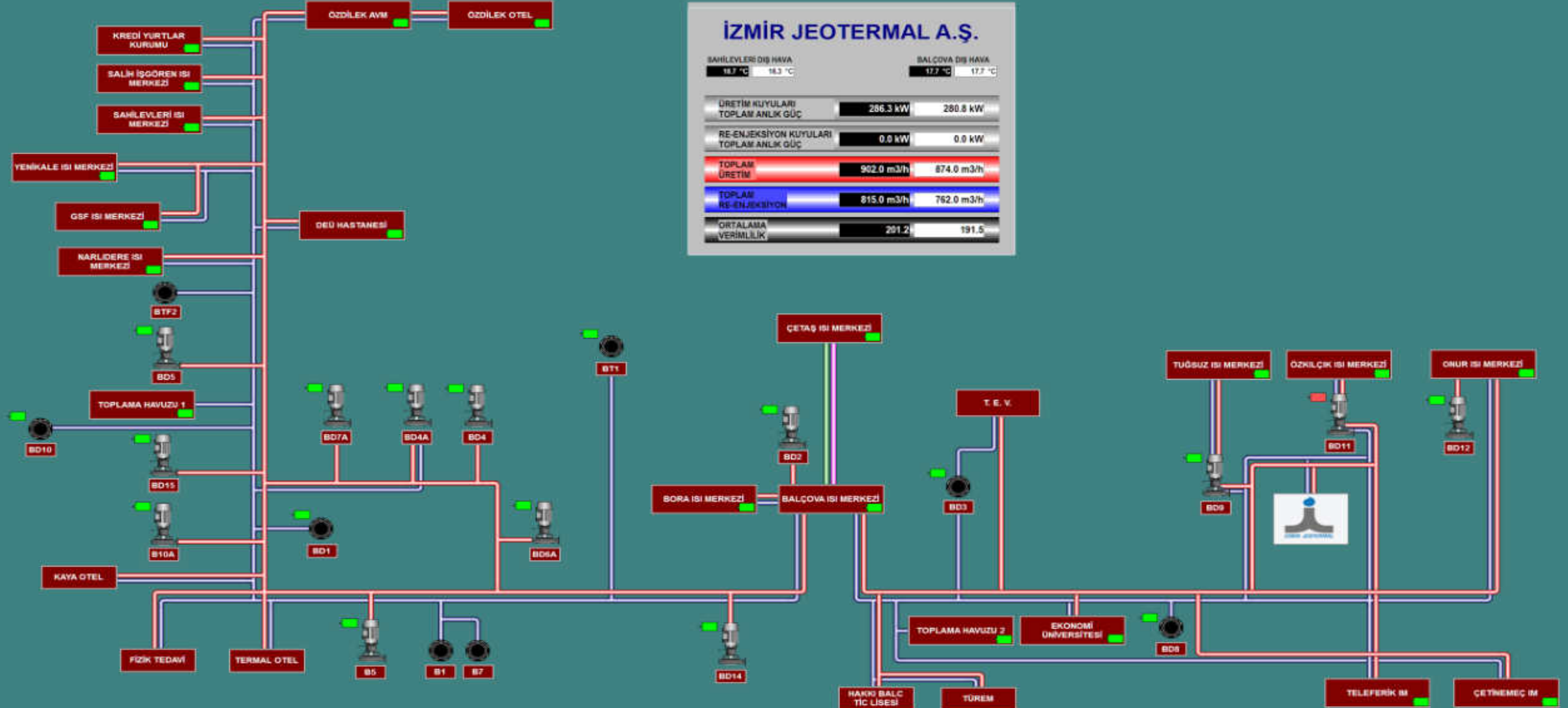
- 2006 yılında kısmen işletmeye alınan SCADA sisteminde 2017 yılında kapsamlı bir revizyon çalışması yapılarak sistem modernize edilmiştir ve 43 ayrı lokasyon izlenir hale gelmiştir.
- Bu kapsamda; tüm I/O'ların (yaklaşık 1000 adet) güncellenmesi, ısı merkezlerinde sistemin lokal olarak otomatik olarak istenilen senaryoda çalışması sağlanmıştır.
- Lokal PLC'lerle merkez SCADA arasında RF haberleşme sistemine ilave olarak Ethernet (fiber) haberleşme sistemi eklenmiştir.

SCADA KONTROL EKRANI

ANASAYFA

20.2.2019 15:25:15

İZMİR JEOTERMAL

LOGIN

ANASAYFA

İŞİ MERKEZLERİ

KUYULAR

KURUMLAR

ALARMLAR

YERLEŞİM PLANI

JEOTERMAL ANA BORULAR & SERALAR

Jeotermal Ana Boruları

ONUR ISI MERKEZİ

Onur Isı Merkezi 2008-2009
Kapasite :28.000.000 kcal/h
(5.000 Konut Eşdeğeri)

ONUR ISI MERKEZİ

Çetin Emeç Isı Merkezi-2012

Kapasite: 22.000.000 kcal/h - 4.300 Konut Eşdeğeri

BD-11 Kuyusu

Kuyu temizlik ve çalıştırma
Ağus.1, 2006
Derinlik: 716 m.
Sıcaklık: 145 °C
Debi : 150 m³/h

DEĞERLENDİRME

- İJT jeotermal bölgesel ısıtma sisteminin 2026 için öngörülen büyüme planlaması değerlendirilmek üzere incelendiğinde, mevcut bölgesel ısıtma sisteminde konut ısıtma fiili uygulamasının yaklaşık olarak **43.000 KE** olacağı beklenmektedir.
- Böylece belirlenen bölgesel ısıtma sisteminde kapasite kullanımı yaklaşık **%85** olacaktır (Resim 1’de kırmızı, mavi ve turuncu bölgeler).
- Yeşil alan, turizm amaçlı gelişme bölgesi olarak belirlenmiştir (Resim 1’de gösterilmiştir). Bu bölgede otellerin, termal SPA, kongre merkezleri ve kamuya açık yeşil alanların ve kısıtlı konut alanının kurulması planlanmıştır. Bu bölgede otellerin otellerin, termal SPA, kongre merkezleri ve kamuya açık yeşil alanların ve kısıtlı konut alanının kurulması planlanmıştır.
- Sistem genişleme büyüme durumunda, yapılacak sistem iyileştirme faaliyetleri ile gelecekteki ek enerji yükünü karşılamaya yetecektir.

GELECEKTEKİ ISITMA ALANI PLANLAMASI (RESİM-1)

- Önümüzdeki yıllarda ağırlıklı olarak **enerjinin verimli kullanımına** yönelik olarak mevcut kuyulardan bina altlarına kadar tüm ekipmanlarda verimliliğe yönelik ekipman ve uygulama değişikliklerine ağırlık verilecektir.
- Jeotermal temiz ve güvenli enerji hizmeti sunar.
- Belli işletme parametreleriyle **yenilenebilirdir**.
- İJT bölgesel ısıtma sisteminde mevcut durumda, jeotermal enerji kullanarak ısıtma yapılmasından dolayı, **yaklaşık yıllık 77.106 ton CO² in atmosfere sera gazı emisyonu önlenmiş olur. Çevre dostudur.**
- Hesaplamadaki sera gazı emisyon katsayıları; Doğal gaz: 0.234 kg CO₂ eşdeğeri/kWh ve Jeotermal: 0.01 CO₂ eşd./kWh.
- Balçova Jeotermal Bölge Isıtma Sistemi uygulaması yaklaşık 5.000.000 m² kurulu güç ile başarı bir örnektir, ısıtılan alan yaklaşık **3.750.000m²** dir (**Ortalama 75 %** kapasite kullanımı vardır).

ÖNERİLER - HEDEFLER

- Jeotermal nakil hatlarındaki enerji kayıplarını minimuma indirecek önlemler (sistem otomasyonları) alınarak daha az jeotermal akışkanla daha fazla alanı ısıtmak mümkündür.,
- Ekipman seçiminde enerji verimliliği öncelikli kriter olmalıdır. Yerli ekipman kullanımına öncelik verilmeli ve teşvik edilmelidir.,
- İzmir Jeotermal tüm ısı merkezleri ve kuyularını SCADA sistemi ile izlemesi tamamlamış olup, sistemin uzaktan kontrol aşamasına geçişi hızlandırılmalıdır.,
- Mevcut tesislerin, nakil hatlarının ömrünü arttırmaya ve verimli çalışmasını sağlamaya yönelik önlemlere öncelik verilmelidir. Katodik koruma ve optimum kimyasal şartlandırma yapılması tüm sistemi kapsamalıdır.,
- Enerji verimliliği kapsamında, enerji analizleri ve sistem kontrolü için bina altı sistemlerinin izlemesi yapılmalıdır.
- Tüketici; ısıtma sistemleri ve enerji verimliliği hakkında, yazılı, görsel bilgilendirilmeye devam edilmelidir.
- Rezervuarın geliştirilmesi çalışmalarına (derin sondaj, yönlü sondaj vb.) öncelik verilmelidir.

TEŞEKKÜR EDERİZ